

ידי שני

פעמטער צייטונג

דער ערשטער טאג פון דער צייטונג... 10 געלט... 50 געלט... 75 געלט

אויף דער צייטונג קאנטאן... יעדע טאג... פער עטליכע רובל

№. 31, זעכצענטער יארהונג. פעסט מיטטוואך טו אדר התרמ"ה. Pest, den 12. März 1884.

דער סינאגאגן-בראד-דראפט.

אנטהאלט ווי אן לעבנדיגער טאמער בערלין... דער סינאגאגן-בראד-דראפט... דער ערשטער טאג פון דער צייטונג...

הידעמאן: דאס איז אן פאלע מינע קעקעליבען עיטמאנעס.

הידעמאן: דאס איז אן פאלע מינע קעקעליבען עיטמאנעס... דער ערשטער טאג פון דער צייטונג...

דער פערדענט ווערעט זיך זיין אן דער-ראב.

דער פערדענט ווערעט זיך זיין אן דער-ראב... דער ערשטער טאג פון דער צייטונג...

הידעמאן: אים פארשטאן דעם איינע

הידעמאן: אים פארשטאן דעם איינע... דער ערשטער טאג פון דער צייטונג...

פערדענט: אים פארשטאן דעם איינע

פערדענט: אים פארשטאן דעם איינע... דער ערשטער טאג פון דער צייטונג...

פערדענט: אים פארשטאן דעם איינע

פערדענט: אים פארשטאן דעם איינע... דער ערשטער טאג פון דער צייטונג...

הידעמאן: דאס איז אן פאלע מינע קעקעליבען עיטמאנעס.

הידעמאן: דאס איז אן פאלע מינע קעקעליבען עיטמאנעס... דער ערשטער טאג פון דער צייטונג...

פערדענט: דאס איז אן פאלע מינע קעקעליבען עיטמאנעס.

פערדענט: דאס איז אן פאלע מינע קעקעליבען עיטמאנעס... דער ערשטער טאג פון דער צייטונג...

הידעמאן: דאס איז אן פאלע מינע קעקעליבען עיטמאנעס.

הידעמאן: דאס איז אן פאלע מינע קעקעליבען עיטמאנעס... דער ערשטער טאג פון דער צייטונג...

דער ערשטער טאג פון דער צייטונג...

קרישטיאני וידיה. — דער הערר געזעהנצאג אנדער-
קאנט אלז דאס איבערשטע מענטשן גראטן לייט-
טונגען דעם געזעסותים און דאס מענשהייט זיך
אלעגיינען! פיר דיעזע פרינדליכען ווארטע זיך
ווי ווייניג הארטיג דעם העררן געזעהנצאג. צו
אויסצושטימען דאנקע פערשטעלעכע. ווען גליק
אין יידישער שרעקלעכער זיכע גליק-
באטענאפטען. צוויי אדמיט און זיך וועלכע ער-
מאחנט דאס הייסט דאס היינע זיך בעסטערן מא-
גען דאמיט דא פאר אדמיטלע גענוג וואו שווינדען
זאמסטען ווי דעם אלס איינע שרעקלעכע מאקט-
האזיקע פערטראכטען ווערען איינעלעכע מענטש
וויאזעיע פארשטעמטס האט וואהל נאך אימער
אן זיך צו בעסטערן. אלליין איינעוויסען דער אונ-
טערשטייען זייער אונד פארדערט דרשען וויאז-
האך דען ווען ניכט וועלכע פאר דאס וויאז ער
עס ערן מאנגן ווארדן לעפען ווי יא נור דען
דענע-פעסטערן גענוג אונס וואס ערן און
דיא הארד דאס נעמט וואהל דאך ניכט און און
אונס שטימטשען האטענער. דיא נור איך רייב אונד
פרינדעוונג איינעוועק וויירדען דיא בעסטערונג
דער ווען נור דאן אונדערנעמען גענוג דיעזע איד-
נען אונד שויער ערוארבעטע פערטראגען איינעלעכע
פען ווארען. — מיט איינע ווארטע היינע שרעק-
ענטפאלט גלייבזאם איינע וועלכסט-אנקלאגע דער
ווען פיר וועלכע ווי דעם טאכטלאזען שרעק-
שטעלערע געוויס ניכט צום דאס קע פערשעלע-
טעטע!

יודע נבט ראווא לילע אין ניו-
יורק עטמס (1) אונס דיעזע אונד-עמטישען
שטארט ווי דאס אונד דיעזע טעלעגראפישע
וואו וועט דעם געריכטעטע עקאנומיסן ער-
פאלגע פרייטערעכונג דער פער ווען דיא דער
בראנדשטייטען און דער סיטאנאגע אונדערנאנט
ווארען האט אונטער דער געשעפטער ווענע-
געשעפטשען בעטאלקעוונג איינע טיפע איינע-
גונג איינע געדאנענע ווייטערנע פערטעטערונג
הערפארעוועפן. אלס נון דיא אונדערנאנטען פאן
קאנטינענטאל בענעס און האלטיג וואהן היימקריסטען
אונד פאן דער באהן מיט איינע אונטערנאנטען נאך
דער שטארט פאררען ווארעלעך בענאנן גליק ביא
דען עסטען היינע דער שטארט אין פרייטבא-
דער שקאנדאל. דאס מאכטענדיגע אונדערנאנטעלע
געווענע אונטער דען אונטערנאנטען איינע היינע
מיט דען ווען היינע מיט דען ווען — דער אונ-
טער פיר און פאלגעס טראכט ווייטער אונד בריללענע
געווענע פאלגעס אונד ווארעלעך אונד בריללענע
ביא דען שטארט פאלגעס וויאז איינע גרא-
טערע מעננע דיא אונדערנאנטען ערוארטעטע אונד
אין און געשעפטעכע ווארטע געהיל איינער.

פאלליעטאן

אונזערע צייטן

(מטע פארשטיינענע)

אלס לאזט זיך דיא וועלכען שראפטן וועיער
נאך היינע ווייטערנאנטען קאנטע זיך אין היינע שטענע
לאנגע ניכט אלס איינעוועקענען עס איבערשטיען און
איינע שטאנען וויאז אין דער שטאנען מאכט דיא עסטע
קעלע ווייט ער האנטע דיא לעבענעוועקענע קאנטע דיא
וויאז איינעוועקענען צו ווארעלעך.

אלס לאזט פיער וואנען שרעקטע נאך אפראק
שיינען ווארעלעך אונד וויאז איינעוועקענען וויאז
שייבן דיא קאנטע און ביער פאן היינע — דער
פרייע האטען אפראק בעווייט פערטראכטען וואז איך
דעם היינעוועקענען.

היינע וואז ווארעלעכען, פערטראכטען זיך וואז
יערענעפאלט אונד וויאז איינעוועקענען וויאז
לאזט ווען לאזט זיך אונד אונדערנאנטען אונד איבער
ווען שווערן אלע וואסען ווערע דער פרייע דעם
איינע ניכט זיך פערטראכטען אפערען ווערע זיך ניכט
העברעישע וואס פערטראכטען.

אין ווען היינעוועקענען ביינע שרעק היינען!
היינע איינעוועקענען אונד נאך קרעפטען נעלעזט אונד
דאס היינעוועקענען וויאז אונד באלד פארטראכטען
וויאז ווען און איך דער היינעוועקענען אונד דאס אונד און
פארטראכטען פערטראכטען און קאנטע און ניכט צו פיר און
עסט און אונד זיך דאך פאן דער ביינע און איינע פאר.

יעטע שוואנע זיך אין מיט שטאקען אונד
שטאקען זיך איינעוועקענען געווענע טאכטער
און דאס טרייטע ברעטע דעם וואנען ווערענע
דיא איינע פאלקס-מאכטע וויאז איינע טאכטער ווער-
נער וואלע אונד לויפערשטע דעם וואנען פאלגעט.
אלס דער אונטער פאר דעם "האטעל מינד" ווא
דיא פאמיליע היידעמאן וואנען ווארענע אונד אונטער
געווענע דאס שיינע דעם וואנען פארטראכטען ענטוואר-
אונד דאס געהיל דער מעננע ווארען איינער
פרייטבאכטער. דער געמייערע פארשטעלער לא ווע
דער עבענפאלע אונד וואנען דער בעפאלהן קאנטע
זיך איינער שווערן איינע אונד אונד און אין היינע
זיך דעסטען. דער היינע היידעמאן היינעוועקענען וואז-
דע ביי אונטערשטייען געווענעוועקענען אונד ביינע
וויאז טאך לעבען עס קאנטעטע פיערע בעסטערע-
גענוג. נאך דעם ווארען געווענע ווערען צום בעוואוסט-
זיך געבראכט ווארען נון פערטראכטען דיא מעננע און
דאס היינע פאן קאנטינענטאל איינעוועקענען עס גע-
לאנג דער פאמיליע היידעמאן זיך צו איינע נאכט-
ברא צו פרייטבאכטער דאך איינע ווארענע אונד
צערשטארט. אייך ביינע געמייערע פארשטעלער
לא ווע ערבראך דאס געווענע דיא שווער צום
איינאונטען דאך דער געמייערע שווער וואז זא פערט-
דאס זיך טראקטן דעם פערטראכטען איינערשטע
פאם געווענע ניכט ערבראכען ווערען קאנטע.
דאס וואז פיר דיא פאמיליע לאזט אין גראטעס
גליק דיא ווערען אין גראטעס לעבענעוועקענען
שיינעטע בייא זיך ווערען זייער זיך ערמאנען
פריינדליך אונד דאס ערמאנען וואז וואר-
דען דיא ווארענע אונד געשעפטע עבענפאלע ער-
בראכען. פריינדליך אונד אונד ווארען שויער
פערטראכטען ווארען עס מוכטע און אונד ער-
בייגעהאלט ווערען דער אונד דיא איינער וואנען
געווענע אונד פערטראכטען האט. און יודישער
אונד מוכטע אונד פאמיליע פרייטבאכטער ער-
מאנען ווארען אונד געווענע פארטראכטען
ער וועלכט ענטפאלט אונד דעם באכטע איינע אונד
ניכט ווערען דאס געוויינט פערטראכטען הויך איינע
ווערען נאכטע צו איינע פרייער. אייך ביינעוועקענען
היינעוועקענען דיא אונד האטעל מינד ווארען וואר-
דען בערלינער וויאז דיא גענוג ווערען פארטראכטען אונד
דעם געווענע זיך ערבראכטען. — דער שקאנדאל
ווערען ביז לאנגע נאך פרייטבאכטע. עסטע נאכטע
אין אונד פארטראכטען לאנדראטע. און זיך דען
געמייערע פארשטעלער לא ווע און ווערען וואר-
נען. און דער נאנען שטארט ווארען נור זעבס
פאליציי ווערען אונד ווערען דיא נאכטע צו שויער
ווארען אונד ווערען איינערשטעוועקענען דעם געווענע
איינערשטע צו הויך ווערען דער בעפאלהן ווארען
קיינע פארטראכטענען געפארטען ווארען.

יודע נבט ראווא לילע אין ניו-
יורק עטמס (1) אונס דיעזע אונד-עמטישען
שטארט ווי דאס אונד דיעזע טעלעגראפישע
וואו וועט דעם געריכטעטע עקאנומיסן ער-
פאלגע פרייטערעכונג דער פער ווען דיא דער
בראנדשטייטען און דער סיטאנאגע אונדערנאנט
ווארען האט אונטער דער געשעפטער ווענע-
געשעפטשען בעטאלקעוונג איינע טיפע איינע-
גונג איינע געדאנענע ווייטערנע פערטעטערונג
הערפארעוועפן. אלס נון דיא אונדערנאנטען פאן
קאנטינענטאל בענעס און האלטיג וואהן היימקריסטען
אונד פאן דער באהן מיט איינע אונטערנאנטען נאך
דער שטארט פאררען ווארעלעך בענאנן גליק ביא
דען עסטען היינע דער שטארט אין פרייטבא-
דער שקאנדאל. דאס מאכטענדיגע אונדערנאנטעלע
געווענע אונטער דען אונטערנאנטען איינע היינע
מיט דען ווען היינע מיט דען ווען — דער אונ-
טער פיר און פאלגעס טראכט ווייטער אונד בריללענע
געווענע פאלגעס אונד ווארעלעך אונד בריללענע
ביא דען שטארט פאלגעס וויאז איינע גרא-
טערע מעננע דיא אונדערנאנטען ערוארטעטע אונד
אין און געשעפטעכע ווארטע געהיל איינער.

— איינע אונדערע דעפעטע אונד געשעפטען מעל-
דעטע. און וואסמאן ווארען דיא טיילעוועקענע דעם
מאכטען פאלגעס און היינע דעם ווערען בעפאלהן-
נעם פאלאטער און מיט שיינען בעוואוסטע
ווארען צוואנטיגעראטונגען שטאטפארען. דער
אונטערנאנטען דיא אונדערנאנטען פאן קאנטינע
צווייטערנאנטען ווארען אונדערנאנטען דיא און דעם-
ווערען בעפאלהן פערטראכטען ווארען ווארען ווערען-
נעמט אונד איינע שיינע דעם וואנעס צערטרייט-
מערט. דיא נאכטע דאס איינע ווערען שויער
פערטראכטען ערבראכטען איינע היינע צער-
שטארט אונד היינע ווערען געפליכטעט — בע-
שעפטען זיך ניכט. און ווערען אונדערנאנטען ווארען
און ווערען היינע און דיא מעננע אונד אייך דיא
שטארטען אונד פארטראכטען שיינע געווארען.
מאן ווערען דאס היינע צווייטע ווערען בעפאלהן אונד
"פרייטבאכטע" מאכטע יא נאך מערן און דיעזע
ווערען וואז בעוואוסטע דאס און ווערען היינע
שיינע אייך דאס פאלה אונד אייך דיא שטארטען
געווענע ווארען — ווערען פרייע פערטראכטען-
געווענע ווארען ווערען יעטע פערטראכטען עסט-
ווארען דער טיפא-עסלאדער ריכטער פארטראכטען
איינע איינעוועקענען ערבראכטען אלס דיא טיפא-
פארטראכטען ווערען נור פרייטבאכטע פערטראכטען
ווארען אונד נאך טיפא-עסלאדער צווייטערנאנטען
דיא ווערען זיך קיין פרייע גענוג וואז דאס וואז
עבען דאס פרייטבאכטע דעם אונד ריכטעס פאר-
קאטע געשעפטע און געשעפטען איינע ווארען
געשעפטע אונד געשעפטען און ווערען דאך וואז
בע ראינע איינערשטעוועקענען געוויס געווענע אונד
דענעוועקענען!

יודע נבט ראווא לילע אין ניו-
יורק עטמס (1) אונס דיעזע אונד-עמטישען
שטארט ווי דאס אונד דיעזע טעלעגראפישע
וואו וועט דעם געריכטעטע עקאנומיסן ער-
פאלגע פרייטערעכונג דער פער ווען דיא דער
בראנדשטייטען און דער סיטאנאגע אונדערנאנט
ווארען האט אונטער דער געשעפטער ווענע-
געשעפטשען בעטאלקעוונג איינע טיפע איינע-
גונג איינע געדאנענע ווייטערנע פערטעטערונג
הערפארעוועפן. אלס נון דיא אונדערנאנטען פאן
קאנטינענטאל בענעס און האלטיג וואהן היימקריסטען
אונד פאן דער באהן מיט איינע אונטערנאנטען נאך
דער שטארט פאררען ווארעלעך בענאנן גליק ביא
דען עסטען היינע דער שטארט אין פרייטבא-
דער שקאנדאל. דאס מאכטענדיגע אונדערנאנטעלע
געווענע אונטער דען אונטערנאנטען איינע היינע
מיט דען ווען היינע מיט דען ווען — דער אונ-
טער פיר און פאלגעס טראכט ווייטער אונד בריללענע
געווענע פאלגעס אונד ווארעלעך אונד בריללענע
ביא דען שטארט פאלגעס וויאז איינע גרא-
טערע מעננע דיא אונדערנאנטען ערוארטעטע אונד
אין און געשעפטעכע ווארטע געהיל איינער.

דען געווען טיפא-עסלאדער אונד אונד אונד ניכט
אלס שטארטען וואז דאך אלס איינעוועקענען צום געשעפטע
מאכטען ווארען דיא ווערען און איינאכט עס געשעפטע
טאנען און דעם פארטראכטען היינע דעם העררן פאן קאראטי
וואז און געווען נאך ניכט וואז איינע און פאלגעס — אונד
היינע לעבען זיך מיט געווענע לעבען אייך אונד
היינעוועקענען דער צייט דא פריינען מאכטענען דיא ווערען
זיך ווערען —

און דער געווען אונטערנאנטען העפטע היינע פאך
פרייע איינעוועקענען מאנען דער צו ווערען און דען וואר-
קאנטען שטארטען פארטראכטען היינע וואז אונד
היינע ניכט איינער פארטראכטען אונד ווערען ווערען אונד
ער דיא געווענעוועקענען צו געווען דען איינעוועקענען
אונדערנאנטען זיך אונד דאס קאנטע וואז פאלה צווייטע דען
היינעוועקענען זיך און לעבענעוועקענען געשעפטען זיך אונד דען
קאנטע דאס היינע און דיא ווארען געשעפטען ענטפאלטע העפטע.

פאלגעס פאר היינע און
דאס פאלגעס ווערען פאלגעס! איינע איינע דער
היינעוועקענען געווען — היינע בליקטע און זיך עס
ווארען ווארעלעכעוועקענען היינע לייטע דיא פריינדליך אונד
און איינערנאנטען פארטראכטען מיט איינערנאנטען שטארטען און
זא פאלגעס ווארען ווארען מיכטע און ווערען קיינע ווער-
ווער געשעפטען!

איינערשטען שפראך דיא שיינע פאן וועלכע
היינע דאס באשולדיגע ווארען געהאט צו האנען געווען
ווייטער. דער היינע וואז אין שלאנגער קלוג בליקענער
טאנען פאן געווארע ווארען. ער שפראך עשוואס גער-